

Esas Sayısı : 2017/157

Karar Sayısı : 2017/136

“... ”

II. GEREKÇELER

1) 13.06.2017 tarihli ve 7034 sayılı Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesinin Kuruluşu Hakkında Kanun'un 6. maddesinin Anayasaya Aykırılığı

İptali istenen madde ile 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu, 2/1/1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlân Kurumu Teşkiline Dair Kanun, 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanunu, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu, 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, Üniversite ve Üniversite tarafından kurulan şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak pay sahipliği nedeniyle bunlara tabi hâle gelen bağlı ortaklıkları ve iştirakleri hakkında uygulanmaması öngörülmüştür.

İptali talep edilen maddeyle, Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesi ile Üniversite tarafından kurulan şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak pay sahipliği nedeniyle bunlara tabi hâle gelen bağlı ortaklıkları ve iştiraklerinin belirtilen kanun ve kanun hükmünde kararname hükümlerinden bağışık tutulması sağlanmıştır.

Bilindiği üzere, üniversiteler ile bunların sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları şirket, ortaklık ve iştirakleri;

- Asıl görevli buldukları yerden başka bir yerde görevlendirilen çalışanlarına yapacakları harcırah ödemeleri bakımından 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanununa,

- Resmi ilan olarak kabul edilen, reklam mahiyetini taşımayan ilanlarının yayınlanması bakımından 2/1/1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlân Kurumu Teşkiline Dair Kanuna,

- Sahip olabilecekleri taşıtlar ile bunların kullanımına ilişkin usul ve esaslar bakımından 5/1/1961 tarihli ve 237 sayılı Taşıt Kanununa,

- Her türlü alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin yapılması bakımından 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa,

Esas Sayısı : 2017/157

Karar Sayısı : 2017/136

- Sahip oldukları konutların tahsis biçimi, oturma süresi, kira, bakım, onarım ve yönetimi bakımından 9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanununa,

- Çalışanlarına yapılacak bazı ödemeler bakımından 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Mali ve Sosyal Haklarında Düzenlemeler ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye,

- Kamu İhale Kanununa göre yapılan ihalelere ilişkin sözleşmelerin düzenlenmesi ve uygulanması ile ilgili esas ve usuller bakımından 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa,

- Kamu kaynaklarının öngörülen amaç, hedef, kanunlar ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olarak elde edilmesi, muhafaza edilmesi ve kullanılması için yapılan düzenlilik ve performans denetimleri bakımından 3/12/2010 tarihli ve 6085 sayılı Sayıştay Kanununa tabidir.

Ayrıca, üniversiteler bütçelerinin hazırlanması, uygulanması, tüm malî işlemlerin muhasebeleştirilmesi, raporlanması ve malî kontrolü bakımından 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa tabi bulunmaktadır. İptali talep edilen madde ile Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesinin ve bağlı kuruluşlarının başta yasama organı olmak üzere Devletin yetkili kurumlarınca denetlenmesi, değerlendirilmesi ve kontrolü imkansız hale getirilmiştir.

Ayrıca ülkemizde üniversiteler 2809 sayılı Kanun kapsamında kurulmaktadır. 2809 sayılı Kanunun birinci maddesiyle, Kanunun amacı amacı yükseköğretim kurumlarının teşkilatlanmasını düzenlemek olarak belirlenmiştir. Kanunun 2. maddesiyle ise kanunun kapsamı yükseköğretim kurumlarının teşkilatlanması ile ilgili kurum ve kuruluşlar şeklinde düzenlenmiştir. Kanun koyucunun açıkça iradesini 2809 sayılı kanun ile ülkemizde üniversitelerin kuruluşu ve yükseköğretim kurumlarının teşkilatlanması düzenlenmek şeklinde olduğu anlaşılmaktadır.

2809 sayılı Kanun'da düzenlenen bu alanlar dayanağını anayasamızdan almaktadır. Anayasanın Yükseköğretim Kurumları başlıklı 130 uncu maddesinde; çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversitelerin Devlet tarafından kanunla kurulacağı düzenlenmiştir. Ayrıca kanunda gösterilen usul ve esaslara göre, kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından, Devletin gözetim ve denetimine tâbi yükseköğretim kurumları kurulabileceği de aynı hükümde yer almıştır. Üniversiteler ve bunlara bağlı birimlerin, Devletin gözetimi ve denetimi altında olduğu ile güvenlik hizmetlerinin Devletçe sağlanacağı da hüküm altına alınmıştır.

Esas Sayısı : 2017/157

Karar Sayısı : 2017/136

Üniversitelerin hazırladığı bütçeler ise Yükseköğretim Kurulunca tetkik ve onaylandıktan sonra Millî Eğitim Bakanlığına sunulur ve merkezî yönetim bütçesinin bağlı olduğu esaslara uygun olarak işleme tâbi tutularak yürürlüğe konulmakta ve denetlenmektedir.

Yükseköğretim kurumlarının kuruluş ve organları ile işleyişleri ve bunların seçimleri, görev, yetki ve sorumlulukları üniversiteler üzerinde Devletin gözetim ve denetim hakkını kullanma usulleri, öğretim elemanlarının görevleri, unvanları, atama, yükselme ve emeklilikleri, öğretim elemanı yetiştirme, üniversitelerin ve öğretim elemanlarının kamu kuruluşları ve diğer kurumlar ile ilişkileri, öğretim düzeyleri ve süreleri, yükseköğretime giriş, devam ve alınacak harçlar, Devletin yapacağı yardımlar ile ilgili ilkeler, disiplin ve ceza işleri, malî işler, özlük hakları, öğretim elemanlarının uyacakları koşullar, üniversitelerarası ihtiyaçlara göre öğretim elemanlarının görevlendirilmesi, öğrenimin ve öğretimin hürriyet ve teminat içinde ve çağdaş bilim ve teknoloji gereklerine göre yürütülmesi, Yükseköğretim Kuruluna ve üniversitelere Devletin sağladığı malî kaynakların kullanılması kanunla düzenlenir.

Vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları, malî ve idarî konuları dışındaki akademik çalışmaları, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasada belirtilen hükümlere tâbidir.” ibarelerine yer verilmiştir.

Görüldüğü gibi Anayasanın 130. maddesinde üniversitelerin bilimsel özerkliğe sahip olduğu, Kanunda gösterilen usul ve esaslara göre, kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından, Devletin gözetim ve denetimine tâbi yükseköğretim kurumları kurulabileceği, üniversitelerin hazırladığı bütçelerin; Yükseköğretim Kurulunca tetkik ve onaylandıktan sonra Millî Eğitim Bakanlığına sunulacağı ve merkezî yönetim bütçesinin bağlı olduğu esaslara uygun olarak işleme tâbi tutularak yürürlüğe konulup ve denetleneceği açıkça vurgulanmıştır. Bu hususlar Anayasada açıkça ifade edilmişken Türk-Japon Bilim ve Teknoloji üniversitesine sadece bilimsel değil, mali, idari ve sosyal açıdan da özerkliğin ötesinde bağımsız olma ayrıcalığı tanınmıştır. Ayrıca, Anayasanın aynı maddesinde yukarıda değinildiği üzere, üniversitelerin hazırladığı bütçelerin; denetleneceği açıkça vurgulanmasına rağmen, Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesinin bütçesinin, anayasada işaret edilen usul dışına çıkarılarak ilgili kurumlar ve yasama organı tarafından denetlenmesinin önüne geçilmiştir.

Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesinin Kuruluşu Hakkında Kanununun Vakfın gelirleri ve muafiyetleri başlıklı 5. maddesinin ikinci fıkrasının (f) bendinde “Türk ve Japon hükümetleri tarafından yapılacak ayni ve nakdi yardımlar” ifadesine yer verilmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere Devlet bütçesinden, Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesine yardım adı altında tutarı belirsiz ayni ve nakdi kaynak aktarılacaktır. Türk-Japon ortaklığı ile kurulacak olan üniversiteye ayni ve nakdi yardım yapılması doğaldır. Ancak, yapılacak ayni ve nakdi yardımların itiraz konusu hükümlerle

Esas Sayısı : 2017/157

Karar Sayısı : 2017/136

Devletin kontrol ve denetiminin dışına çıkarılması Anayasanın amir hükümleri gereğince mümkün değildir.

Anayasanın 130 uncu maddesinde “...Devletin yapacağı yardımlar ile ilgili ilkeler, disiplin ve ceza işleri, malî işler, özlük hakları, öğretim elemanlarının uyacakları koşullar, üniversitelerarası ihtiyaçlara göre öğretim elemanlarının görevlendirilmesi, öğrenimin ve öğretimin hürriyet ve teminat içinde ve çağdaş bilim ve teknoloji gereklerine göre yürütülmesi, Yükseköğretim Kuruluna ve üniversitelere Devletin sağladığı malî kaynakların kullanılması kanunla düzenlenir.” denilmektedir. Bu ifadeden de anlaşılacağı üzere Devletin yapacağı yardımlar ile ilgili ilkeler ile Devletin sağladığı mali kaynakların kullanılmasına ilişkin hususların Kanunla düzenlenmesi gerekmektedir. Oysa ki Türk-Japon Bilim ve Teknoloji üniversitesi tüm bu yükümlülükler dışında tutulmaktadır. Mali kaynağının Devlet tarafından verildiği, ancak denetim ve kontrolünün yapılamadığı bir sistem kurulmaktadır.

Açıklanan tüm bu gerekçelerle iptali talep edilen düzenleme, Anayasa’nın 130. maddesine aykırılık teşkil eder, iptali gerekir.

Anayasasının “Kanun Önünde Eşitlik ” başlığını taşıyan 10 uncu maddesi şöyledir:

“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmelidirler”.

İptali talep edilen düzenleme ile Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesi özerklikten öte denetlenemez bir yapı olarak yürürlüğe girmiştir. Özerklik belli sınırlar içerisinde serbestçe davranabilmeyi anlatır. Oysaki kurulacak olan Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesini kısıtlayan, denetime dahil eden hiçbir kural ve kaide yoktur. İptali talep edilen düzenleme ile, Üniversite ve bağlı kuruluşlarının, yapılan bir uluslararası anlaşma kapsamında oluşturulan konsey tarafından alınacak tüm kararlarının ve bunların uygulamasının denetlenmesi olanağı kalmamıştır. Böylece Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesi lehine, aynı statüdeki diğer üniversitelerin hiç birisine tanınmayan ayrıcalık tanınmış, durumları ve nitelikleri özdeş olan üniversiteler arasında, farklı uygulama yapılmasına yol açılmıştır. Bu durum Anayasanın 10 uncu maddesinde belirtilen hiçbir kişiye imtiyaz tanınmayacağı hükmüne aykırılık oluşturmaktadır. Nitekim eşitlik düzenlemesi tüzel kişiler bakımından da geçerlidir. Bu nedenlerle, Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesine ayrıcalıklar tanıyan madde Anayasanın 10. maddesindeki eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmektedir, bu sebeple iptali gerekir.

Esas Sayısı : 2017/157

Karar Sayısı : 2017/136

2) 13.06.2017 tarihli ve 7034 sayılı Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesinin Kuruluşu Hakkında Kanun'un 7. maddesinin Anayasaya Aykırılığı

Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesinin Kuruluşu Hakkında Kanunun 7. maddesinde "Üniversite bütçesinin hazırlanması, yürürlüğe konulması, uygulanması, muhasebeleştirilmesi, kesin hesap ve faaliyet raporlarının hazırlanması ve ibrası ile ihale usulleri, iç kontrol sisteminin kurulması ve işletilmesi, Üniversitenin şirketleri ve Vakıfla mali ilişkisi ve mali yönetime ilişkin diğer hususlar Üniversite tarafından düzenlenir." denilmektedir.

İptali istenen madde ile üniversitenin bütçesinin hazırlanması, yürürlüğe konulması, uygulanması, muhasebeleştirilmesi, kesin hesap ve faaliyet raporlarının hazırlanması ve ibrası ile ihale usulleri, iç kontrol sisteminin kurulması ve işletilmesi, Üniversitenin şirketleri ve Vakıfla mali ilişkisi ve mali yönetime ilişkin diğer hususların Üniversite tarafından düzenlenmesi öngörülmüştür.

Anayasanın 130. maddesinde "...(Değişik: 29/10/2005-5428/1 md.) Üniversitelerin hazırladığı bütçeler; Yükseköğretim Kurulunca tetkik ve onaylandıktan sonra Millî Eğitim Bakanlığına sunulur ve merkezî yönetim bütçesinin bağlı olduğu esaslara uygun olarak işleme tâbi tutularak yürürlüğe konulur ve denetlenir." denilmektedir.

Ülkemizde ki tüm üniversitelerin bütçeleri Yükseköğretim Kurulunca tetkik ve onaylandıktan sonra Milli Eğitim Bakanlığına sunulmakta ve merkezi yönetim bütçesinin bağlı olduğu esaslara uygun olarak işleme tabi tutularak yürürlüğe konmaktadır. Ancak kurulması planlanan Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesine bu hususta hiçbir üniversiteye tanınmayan bir ayrıcalık tanınmıştır. Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesi kendi bütçesini hazırlayacak, bütçenin neredeyse tamamı devlet tarafından karşılanacak, ancak tüm mali iş ve işleyiş, denetim, bütçenin ibrası ve diğer uygulamalar üniversite tarafından düzenlenecektir. Buradan da anlaşılacağı üzere Türk-Japon Bilim ve Teknoloji üniversitesine tam bağımsızlık tanınmış, T.B.M.M., Sayıştay ve yargı denetimi dışına çıkarılmıştır. Tüm bu nedenlerle Türk-Japon Bilim ve Teknoloji üniversitesine tanınan bu ayrıcalıklı durum Anayasanın 130. Maddesine aykırılık teşkil etmektedir, bu nedenle iptali gerekir.

Ayrıca Anayasanın 10. maddesinde herkesin kanun önünde eşit olduğu, hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamayacağı, Devlet organlarının ve idare makamlarının bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunda oldukları düzenlenmiştir. Anayasa Mahkemesinin defaaten belirttiği üzere Anayasanın 10. maddesinde ifade edilen kanun önünde eşitlik ilkesi, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmemekle birlikte, yasaların uygulanmasında birbirinin aynı durumda olanlar ayrı kuralların uygulanmasını ve böylece ayrıcalıklı kişi ve

Esas Sayısı : 2017/157

Karar Sayısı : 2017/136

toplumların yaratılmasını engellemektedir. Madde düzenlemesi gerçek kişileri kapsadığı kadar tüzel kişileri de kapsamaktadır.

Kimi yurttaşların haklı bir nedene dayanılarak değişik kurallara bağlı tutulmaları eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmamakta, hatta bunların durumu ve konumlarındaki özellikleri, kimi kişi ya da topluluklar için değişik kuralları ve değişik uygulamaları gerekli kılabilir. Buna karşın haklı nedenlere dayanmayan durumlarda aynı durumda olanların farklı kurallara tabi tutulması Anayasanın eşitlik ilkesine aykırılık oluşturur. Anayasa ile eylemler değil hukuki eşitlik amaçlanmaktadır. Anayasanın öngördüğü eşitlik ilkesinin çiğnenmemesi için, aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumların ayrı kurallara bağlı tutulması gerekmektedir. Başka bir anlatımla, kişisel durumları ve nitelikleri özdeş olanlar arasında, konulan kurallarla değişik uygulamaların yapılmaması gerekmektedir. Türkiye’de kurulan üniversitelerin iş ve işlemleri, bakımından aynı hukuksal durumda oldukları açıktır. Aynı hukuksal durumda olanlara ise aynı kuralların uygulanması gerekir. Aksi halde kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı bir durum doğar. Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Kuruluşu Hakkındaki Kanunun 7. maddesi ile öngörülen hususlar, aynı hukuksal durumda bulunanlara farklı uygulamalar getirmesi nedeniyle Anayasanın 10. maddesine aykırılık teşkil eder, iptali gerekir.

III. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

7034 sayılı Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesinin Kuruluşu Hakkında Kanun’un 6. maddesi ve 7. maddesi ile anayasal bir ilke olan eşitlik ilkesi açıkça ihlal edilmektedir. Ayrıca 6. madde ile tanınan muafiyetler Anayasanın 130. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir. Tamamen denetimsiz bir şekilde kurulan üniversiteye tanınan muafiyetler, üniversitenin devlet denetiminin dışında tutulması anlamına gelmektedir. Kamu yararına aykırı olan, telafisi mümkün olmayacak sonuçlara yol açacak bu düzenlemenin iptal davası sonuçlanana kadar yürürlüğünün durdurulması gerekmektedir.

Öte yandan, Anayasal düzenin hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti sayılmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasaya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken hukukun üstünlüğü ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende, kişi hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi hukuk devleti yönünden giderilmesi olanaksız durum ve zararlara yol açacaktır.

Bu zarar ve durumların doğmasını önlemek amacıyla, Anayasaya açıkça aykırı olan ve iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün de durdurulması istenerek Anayasa Mahkemesine dava açılmıştır.

Esas Sayısı : 2017/157

Karar Sayısı : 2017/136

IV. SONUÇ VE İSTEM

24 Haziran 2017 (Mükerrer) tarihli ve 30106 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan, 13.06.2017 tarihli ve 7034 sayılı Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesinin Kuruluşu Hakkında Kanun'un;

1. 6. maddesinin Anayasa'nın 10. ve 130. maddelerine

2. 7. maddesinin Anayasa'nın 10. maddesine,

aykırı olduğundan iptaline ve uygulanmaları halinde giderilmesi güç ya da olanaksız zarar ve durumlar doğacağı için, iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesine ilişkin istemimizi saygı ile arz ederiz.”